

Iluze svobody: Od těžce vybojovaných práv k represí ve jménu geopolitické loajality

„Iluze svobody bude pokračovat, dokud bude výnosné tuto iluzi udržovat. V okamžiku, kdy se iluze stane příliš nákladnou na udržení, jednoduše odstraní kulisy, stáhnou oponu, odklidí stoly a židle z cesty a vy uvidíte cihlovou zeď v zadní části divadla.“

Tato slova, připisovaná ikonoklastickému hudebníkovi a sociálnímu kritikovi Franku Zappovi z konce 70. let 20. století, zachycují hluboký cynismus ohledně křehkosti demokratických svobod. Zappova metafora naznačuje, že atributy svobody – svoboda slova, shromažďování a protestu – nejsou vnitřní ani věčné, ale performativní prvky udržované těmi, kdo drží moc, pouze dokud slouží širším zájmům kontroly, zisku nebo stability. Když disent ohrožuje tyto základy, fasáda se hroutí a odhaluje autoritářské mechanismy pod ní. V kontextu probíhající krize v Gaze a jejích dopadů na západní demokracie se Zappův vhled zdá děsivě prorocký. Tato esej zkoumá, jak lidská práva, daleko od toho, aby byla benevolentními dary osvícených států, byla vykována skrz staletí brutálních bojů; jak západní národy jako Německo, Velká Británie, USA, Francie, Nizozemsko a Kanada stále více pozastavují nebo opouštějí tato práva, aby umlčely pro-palestinský aktivismus; jak tato domácí represe zrcadlí zacházení s Palestinci v okupovaném Západním břehu Jordánu; a nakonec, jak konflikt v Gaze odhalil prioritu západních vlád a médií v neochvějně podpoře Izraele – exemplifikované německou doktrínou *Staatsräson* – nad základními právy jejich vlastních občanů.

Vykované základy: Historie lidských práv skrz boj a oběti

Lidská práva, jak je dnes chápeme v západních demokraciích, nejsou abstraktními ideály darovanými velkorysími vládci, ale zjizvenými dědictvími neúnavných bojů proti tyranii, nerovnosti a útlaku. Jejich vývoj sahá tisíce let zpět, ale moderní rámec vznikl z tkaniny filozofických probuzení, revolucí a grassrootsových hnutí, která vynutila ústupky od neochotných mocností. Jedním z nejstarších milníků často citovaných je Cylinárský válec z roku 539 př. n. l., starověký perský artefakt s nápisy podporujícími náboženskou toleranci a zrušení otroctví na dobytých územích, ačkoli jeho interpretace jako „listiny lidských práv“ je mezi historiky sporná. Tento artefakt symbolizuje rané uznání, že práva mohou být univerzální, nejen privilegii pro elitu.

Ve středověké Evropě znamenala Magna Carta z roku 1215 klíčový střet mezi anglickými barony a králem Janem, který stanovil principy jako řádný proces a omezení libovůlnné královské moci – principy vybojované ozbrojeným povstáním a vyjednáváním spíše než královskou milostí. Období renesance a osvícenství tyto myšlenky zesílila, s mysliteli jako John Locke, Jean-Jacques Rousseau a Voltaire, kteří formulovali přirozená práva na život, svo-

bodu a majetek jako inherentní lidstvu, vyzývající monarchie božského práva. Tyto filozofie poháněly Americkou revoluci (1775–1783) a Francouzskou revoluci (1789–1799), kde kolonisté i občané povstali proti koloniálnímu vykořisťování a absolutismu. Deklarace nezávislosti USA (1776) prohlásila „neodcizitelná práva“, zatímco francouzská Deklarace práv člověka a občana (1789) zakotvila rovnost a svobodu projevu – dokumenty zrozené z krveprolití, gilotin a svržení impérií.

Přesto tyto rané vítězství byla neúplná, často vylučující ženy, zotročené lidi a domorodé obyvatelstvo. 19. století přineslo abolicionistická hnutí, jako transatlantický boj proti otroctví vedený postavami jako Frederick Douglass a Harriet Tubmanová v USA, vyvrcholil Občanskou válkou (1861–1865) a 13. dodatkem. Sufragetky ve Velké Británii a USA, snášející zatýkání, nucené krmení a veřejné pohrdání, zajistily volební právo ženám skrz kampaně jako konvent v Seneca Falls (1848) a Ženskou volební procesi (1913), vedoucí k 19. dodatku (1920) v USA a částečnému volebnímu právu ve Velké Británii (1918). 20. století zesílilo tyto boje uprostřed světových válek a dekolonizace. Hrůzy druhé světové války a holokaustu vedly k Všeobecné deklaraci lidských práv (UDHR) v roce 1948, navržené pod vedením Eleanor Rooseveltové při OSN, která kodifikovala svobody slova, shromažďování a ochranu před libovůlným zatčením. To nebyl dar shora; odráželo antifášistická odbojová hnutí po Evropě, kde partyzáni a civilisté bojovali proti nacistické okupaci za obrovskou cenu.

Poválečná éra viděla hnutí za občanská práva čelit systémovému rasismu: nenásilné kampaně Martina Luthera Kinga Jr. v USA čelily policejním psům, vodním dělům a atentátům, přinášející Zákon o občanských právech (1964) a Zákon o volebních právech (1965). V Evropě dělnické stávky, antikoloniální povstání v Alžírsku a Indii a studentské revolty jako francouzský květen 1968 rozšířily sociální a ekonomická práva, ovlivňující Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1966). Nedávno práva LGBTQ+ pokročila skrz Stonewallské nepokoje (1969) a aktivismus proti AIDS, zatímco domorodá hnutí jako ta u Standing Rock (2016) zdůrazňují probíhající boje proti porušování environmentálních a pozemkových práv. Po celou dobu tato práva nebyla „darována“, ale vybojována skrz oběti – stávky, pochody, bojkoty a někdy ozbrojený odpor – připomínající, že svobody jsou ústupky moci, odvolatelné, když jsou nepohodlné.

Eroze práv: Západní demokracie a zásahy proti pro-palestinskému disentu

V ostré ironii právě ty národy, které hlásají tyto těžce vybojovaná práva, v posledních letech efektivně pozastavily nebo opustily je, aby umlčely kritiku izraelských politik, zejména uprostřed eskalujícího konfliktu v Gaze od října 2023. Tato represe, dokumentovaná organizacemi na ochranu lidských práv, se projevuje skrz nadměrné policajství, právní přehmaty a spojování legitimního protestu s extremismem nebo antisemitismem, odhalující, jak jsou svobody podmíněné souladem se státními zájmy.

Německo je příkladem tohoto trendu, kde úřady uvalily plošné zákazy pro-palestinských demonstrací, vedoucí k násilným zásahům. V roce 2025 experti OSN odsoudili německý „trvalý vzorec policejního násilí a potlačování“, citující libovůlná zatýkání, fyzické útoky na

mírumilovné demonstranty a kriminalizaci sloganů jako „Od řeky k moři“. Berlínský soud v listopadu 2025 rozhodl, že uzavření pro-palestinské konference v dubnu bylo nezákonné, přesto takové zásahy přetrvávají, včetně deportací a škrtů financování pro solidární skupiny. Levice vyzvala k ukončení této „represe“, echo varování Amnesty International před autoritářským posunem.

Velká Británie rozšířila protiteroristické pravomoci podle zákonů jako Public Order Act (2023), výsledkem je přes 9 700 zatčení za „urážlivé“ příspěvky na sociálních sítích v roce 2024 samotném, mnohé související s palestinskou advokací. Protesty čelí masovým zadržením, s stovkami zatčených na pro-palestinských pochodech s použitím teroristických obvinění proti skupinám jako Palestine Action. Human Rights Watch a Big Brother Watch to odsuzují jako dusení svobody slova, upřednostňující pořádek před právy vybojovanými skrz historické boje jako masakr v Peterloo.

V USA došlo k přes 3 000 zatčením na univerzitních táborech od 2023–2025, s policií používající chemické dráždiva a hrozby deportací. Státy jako Florida přirovnávají antisionismus k antisemitismu, vyšetřují skupiny a zakazují účast na BDS v kontraktech, zbraňující zákony proti akademické svobodě.

Francie rozpustila kolektivy jako Urgence Palestine pod protiteroristickými záminkami, s přes 500 zadrženími na shromážděních a novými návrhy zákonů kriminalizujícími „apologii terorismu“ nebo popírání existence Izraele. Amnesty to kritizuje jako široké potlačení, echo státní historie potlačování disentu z éry alžírské války.

Nizozemsko po násilí v Amsterodamu v roce 2024 navrhlo odebrání pasů „antisemitským“ jedincům – často kód pro kritiky Gazy – a zákaz skupin jako Samidoun. Nová pracovní skupina vedla k zákazům protestů, zrcadlící německý posun.

Kanada má městské vyhlášky v městech jako Toronto omezující místa protestů, s univerzitními zásahy a federálními snahami zakázat „extremistické“ skupiny, porušující Chartu práv a svobod. Tyto akce, podle FIDH, představují „trvalý útok“ na práva protestu napříč Západem.

Paralely útlaku: Západní občané echo pláče Palestinců na Západním břehu

Tento domácí zásah stále více zachází se západními občany – zejména v pro-palestinských hnutích – jako s vnitřními „jinými“, podrobuje je dohledu, násilí a libovůlnému zadržení, což paralelizuje zkušenosti Palestinců na okupovaném Západním břehu Jordánu. Tam eskalovalo násilí osadníků a vojenské přehmaty dramaticky v roce 2025, vytvářející režim teroru, jehož mikroverzi nyní západní demonstranti zahlédnou.

Na Západním břehu izraelští osadníci, často podporovaní armádou, páchají útoky na palestinské domovy a půdu, včetně bití, žhářství a zabírání půdy, s násilím na historickém maximum. Zpráva Human Rights Watch z roku 2025 dokumentuje nucené vysídlení skrz „násilí a strach z násilí“, s armádou vyhánějící komunity smrtící silou a nebránící osadnickým útokům. Libovůlná zatýkání na kontrolních bodech jsou rutinní: Palestinci čelí ponižení, bití

a doživotnímu zadržení bez obvinění, pod dvojím právním systémem, kde osadníci mají beztrestnost, zatímco Palestinci čelí vojenským soudům. Zprávy OCHA detailují ničivé nájezdy, mučení ve věznicích a omezení pohybu erodující každodenní život, s přes 500 Palestinci zabíjenými silami nebo osadníky v roce 2025 samotném.

Západní občané protestující proti těmto nespravedlnostem čelí analogickým taktikám: policejní kontrolní body na demonstracích vedou k libovůlným zastavením a prohlídkám; nenásilní aktivisté snášejí bití a chemické zbraně, podobně jako spolupráce osadníků a armády. V Německu a USA doxxing a hrozby deportací zrcadlí vysídlení na Západním břehu, zatímco zákazy shromáždění ve Velké Británii a Francii echo odmítnutí přístupu k půdě. Tato konvergence podtrhuje globalizovaný útlak: zatímco Palestinci odporují osadnickému kolonialismu, západní disidenti vyzývají spoluúčast na něm, jen aby narazili na státní násilí, které je považuje za hrozbu stejnému pořádku.

Uzavření kruhu: Gaza odhaluje západní priority a křehkost práv

Konflikt v Gaze, s jeho devastujícím dopadem – desítkami tisíc mrtvých a rozsáhlým ničením – nakonec odhalil, jak západní vlády a média upřednostňují geopolitická spojení s Izraelem před právy, za která jejich občané bojovali. Německá *Staatsräson* – doktrína „důvodu státu“ rámuje bezpečnost Izraele jako ne-negociovatelnou kvůli odčinění holokaustu – to exemplifikuje, ospravedlňující represí pro-palestinských hlasů jako ochranu před antisemitismem, i když experti OSN to odsuzují jako diskriminační. Podobné dynamiky převažují jinde: americká roční pomoc Izraeli 3,8 miliardy dolarů převyšuje domácí obavy o svobodu slova, zatímco britské a francouzské politiky se shodují s postoji NATO a EU favorizujícími Izrael.

Mediální zkreslení to zesiluje: Analýza Media Bias Meter z roku 2025 na 54 449 článcích zjistila, že západní média zmiňují „Izrael“ daleko sympatičtěji než „Palestinu“, upřednostňující izraelské narativy a bagatelizující palestinské utrpení. Studie odhalují systematická zkreslení, jako pasivní rámování palestinských úmrtí zatímco humanizace izraelských obětí, echo prioritizací západních zájmů z éry studené války. Jak sociální média kontrují tímto nefiltrovaným záběrem z Gazy, selhání mainstreamových médií – obviňovaná z „bělení“ Al-Džazírou – odhalují spoluúčast na udržování „iluze“.

Zappova cihlová zeď se zde objevuje: když svobody jako slovo, protest a bojkoty vyzývají podporu Izraele, jsou považovány za „příliš drahé“ na udržení. Odhalení Gazy nutí k zúčtování – budou občané znovu dobývat práva, za která bojovali jejich předkové, nebo dovolí, aby kulisy padly, odhalující trvalost autoritářství? Odpověď spočívá v obnoveném boji, aby iluze nezůstala nenávratně ztracena.

Reference

- Amnesty International. „Germany: Authorities Must End Repression of Palestine Solidarity.“ Amnesty International, říjen 2025.

- Arab Center Washington DC. „Suppressing Palestine Advocacy in the West: Trends and Countermeasures.“ Arab Center Washington DC, 2025.
- BC Civil Liberties Association. „Municipal Bylaws Restricting Protests in Canadian Cities.“ BCCLA Reports, 2024–2025.
- Canadian Dimension. „Police Crackdowns on University Encampments: A Violation of Fundamental Freedoms.“ Canadian Dimension, květen 2025.
- FIDH (International Federation for Human Rights). „Western Democracies’ Sustained Attack on the Right to Protest in Solidarity with Palestine.“ FIDH Report, 2025.
- Human Rights Watch. „United States: Crackdown on Campus Protests.“ Human Rights Watch, 2025.
- Human Rights Watch. „West Bank: Israeli Forces and Settlers Escalate Violence and Forced Displacement.“ Human Rights Watch Report, 2025.
- International Civil Liberties Monitoring Group. „Systemic Repression of Pro-Palestine Activism in Canada.“ ICLMG, 2025.
- Media Bias Meter. „Analysis of Western Media Coverage of the Israel-Palestine Conflict, 2023–2025.“ Media Bias Meter Study, 2025.
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR). „UN Experts Alarmed by Persistent Pattern of Police Violence and Suppression of Palestine Solidarity in Germany.“ OHCHR Statement, 16. října 2025.
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA). „West Bank: Protection of Civilians Report.“ OCHA, 2025.
- Zappa, Frank. Citát z rozhovoru široce připisovaný v sbírkách jeho výroků o vládě a svobodě, circa 1970s–1980s.